

ผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ของโรงเรียนขนาดเล็กใน
ถิ่นทุรกันดารสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

The Third Round External Quality Assessment Results (2011-2015) of Small- Sized Schools
in Remote Area under the Jurisdiction of Office of the Basic Education Commission

ดร.ศักดิ์สิทธิ์ ชัตติยาสุวรรณ¹
บริหารการศึกษา, สถาบันรัชต์ภาคย์

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the external quality assessment results 2) to compare the inputs and the external quality assessment outputs of small-sized schools with and without standard certification and 3) to study problems, obstacles, limitations and solutions of the third round external quality assessment outputs of small-sized schools in remote area. The population of the study were 387 small-sized schools of Office for National Education Standards and Quality Assessment. Worksheets for analysis of external quality assessment reports, focus group discussions and school site visits were used to collect the samples' was at fair level. Most of the indicators were at fair-very good levels. However, there was only one indicator of which the external quality assessment result was at the level of urgent need to improve. It was students' achievement. It was concluded that there was no significantly statistical difference at .05 between the 8 means of the management inputs of those schools with and without standard certification. Nevertheless, there was significantly statistical difference at .05 between the 11 means of the management outputs (except indicator 10 : the result of school uniqueness development of those schools with and without standard certification was not significantly statistical different at .05) The crucial problem was that some small-sized schools were uncertified. Moreover, most indicators of those schools without standard certification were significantly less than those of the counterparts' with standard certification at .05. Seven of those indicators were educational management outputs and the rest of 4 indicators were the process related.

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) เปรียบเทียบปัจจัยและผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม จำนวน 387 โรงเรียน และกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน ได้กลุ่มตัวอย่างโรงเรียน 89 โรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่างบุคคลร่วมการประชุมกลุ่ม 117 คน ใช้

เครื่องมือ ,แบบวิเคราะห์ข้อมูล แบบบันทึกข้อมูลสนทนากลุ่ม แบบบันทึกข้อมูลการลงพื้นที่เยี่ยมโรงเรียน วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ความถี่ ฐานนิยม ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ ฐานนิยมของผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม ภาพรวม โดยตัวบ่งชี้ส่วนใหญ่ อยู่ในระดับดี-ดีมาก มี 1 ตัวบ่งชี้ ที่อยู่ในระดับพอใช้ โดยตัวบ่งชี้ส่วนใหญ่มีผลการประเมินในระดับพอใช้-ดีมาก มี 1 ตัวบ่งชี้ที่อยู่ในระดับ ต้องปรับปรุงเร่งด่วน คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการเปรียบเทียบปัจจัยในการดำเนินงานของโรงเรียน จำนวน 8 รายการ ของโรงเรียนที่ได้รับการรับรองและไม่ได้รับการรับรองมาตรฐาน พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มี นัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม ของโรงเรียนที่ได้รับการรับรอง และไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานพบว่า โรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานมีคะแนนการประเมินคุณภาพ ภายนอกกรอบสามดีกว่า ของโรงเรียนที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 11 ตัวแปร(ตัวบ่งชี้) ยกเว้นตัวแปรที่ 10 ผลการพัฒนาตามเอกลักษณ์ซึ่งแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

ความสำคัญของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจและ สังคมโลกในศตวรรษที่ 21 ทำให้ประเทศไทย จำเป็นต้องเร่งพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีศักยภาพ มีความเข้มแข็ง สามารถแข่งขันและก้าวทันโลก ใน ขณะเดียวกัน ประชากรรุ่นใหม่ต้องพยายามปรับตัว ให้ดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Maymint. 2009: online) ในสถานการณ์เช่นนี้ การพัฒนา คุณภาพการศึกษา จึงเป็นเครื่องมือสำคัญของการ พัฒนาประเทศ เพราะการศึกษาให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนเพื่อให้ไปพัฒนาสังคมไทยสู่สังคม คุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.2555)

เนื่องจากประเทศไทยได้ตระหนักถึง ความสำคัญของการศึกษากับการพัฒนาประเทศ ดังกล่าว จึงได้มีการกำหนดบทบาท ญัตติไว้ใน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 และ 2550 ให้มีการพัฒนามาตรฐานและ คุณภาพการศึกษาทุกระดับชั้นของประเทศให้ สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมของโลก (สำนักงานเลขาธิการสภา ผู้แทนราษฎร . 2540, 2550) ซึ่งส่งผลให้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และ กฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องกำหนดระบบการประกัน คุณภาพการศึกษาสำหรับทุกระดับการศึกษาเพื่อ พัฒนาและสร้างความมั่นใจให้กับมาตรฐานและ คุณภาพการศึกษาของชาติ

การที่ได้มาซึ่งข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับ ผลการจัดการศึกษาเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาและ พัฒนาต่อไปนั้นต้องอาศัยกระบวนการสำคัญที่ เรียกว่าการประเมินคุณภาพการศึกษาทั้งภายใน และภายนอกสถานศึกษาซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของระบบ

ประกันคุณภาพการศึกษาโดยให้เป็น การประเมินคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาโรงเรียนและผลการประเมินชี้ให้เห็นว่าโรงเรียนในพื้นที่ยากลำบากหรือโรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหาคุณภาพการศึกษามากจนกลายเป็นเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์การปฏิรูปแห่งชาติ ซึ่งสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเป็นห่วงปัญหาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กในถิ่นทุรกันดารที่ประสบปัญหาขาดแคลนในทุกมิติและทรงปรารถนาให้ประชากรวัยเรียนมีพัฒนาการและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น ตามศักยภาพและความเหมาะสมสอดคล้องกับบริบทปัจจุบันของโรงเรียนพระองค์ทรงมีพระราชดำริที่จะพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารให้มีการยกระดับคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นอย่างครบวงจรโดยมีการบูรณาการในการพัฒนาการศึกษาให้สอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา.2557)

ด้วยความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546: 23-24) ได้กำหนดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในและระบบประกันคุณภาพภายนอก โดยหน่วยงานต้นสังกัด และสถานศึกษาจะต้องจัดให้มีการประกันคุณภาพภายใน โดยให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายใน เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการตามปกติของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่าง

ต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับผู้รับบริการทางการศึกษา ว่าการดำเนินการจัดการศึกษาของสถานศึกษามีประสิทธิภาพ และทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพหรือมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเพื่อพร้อมรับการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษาทุกสังกัด ต้องดำเนินการให้มีระบบการประกันคุณภาพภายใน ตั้งแต่ปี พ.ศ.2545 และต้องได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. อย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกห้าปีจากข้อกำหนดดังกล่าว ส่งผลให้สถานศึกษาทุกแห่งทั้งภาครัฐและเอกชนต่างก็ตระหนักและเร่งปรับปรุงคุณภาพเพื่อให้ได้รับการรับรองมาตรฐานและการประกันคุณภาพภายนอกจาก สมศ. (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2550)

การวิจัยครั้งนี้จะสามารถให้คำตอบที่ชัดเจนและเชื่อถือได้ว่าผลการประเมิน ปัญหาอุปสรรคและข้อจำกัดในการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ของโรงเรียนขนาดเล็กในถิ่นทุรกันดารมีอะไร เป็นอย่างไร มีข้อเสนอแนะหรือแนวทางแก้ไขอย่างไร จะนำไปสู่แนวทางการแก้ปัญหาและพัฒนาทั้งคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน และระบบการประเมินคุณภาพภายนอก รอบต่อไปที่สอดคล้องและเหมาะสมตามบริบทของโรงเรียนขนาดเล็กในถิ่นทุรกันดาร ซึ่ง จะส่งผลให้สามารถดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างได้ผลต่อเนื่องกับการ

ประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่มี
ประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลการประเมินคุณภาพ
ภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ภาพรวม
ของ โรงเรียนขนาดเล็กในถิ่นทุรกันดาร
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยและผล
การประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม ของโรงเรียน
ขนาดเล็กในถิ่นทุรกันดารที่ได้รับการรับรองและ
ไม่ได้รับการรับรอง มาตรฐาน
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค ข้อจำกัด
และข้อเสนอแนะในการประเมินคุณภาพภายนอก
รอบสามของโรงเรียนขนาดเล็กในถิ่นทุรกันดาร

สรุปผลการวิจัย:

การวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา
ผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ.
2554-2558) ภาพรวม เปรียบเทียบปัจจัยและผล
การประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม ของโรงเรียน
ที่ได้รับการรับรองและไม่ได้รับ

การรับรองมาตรฐาน และศึกษาปัญหา
อุปสรรค ข้อจำกัดและข้อเสนอแนะในการประเมิน
คุณภาพภายนอกกรอบสาม(พ.ศ. 2554-2558)
ของโรงเรียนขนาดเล็กที่อยู่ในถิ่นทุรกันดาร โดย
ประชากรที่ศึกษาเป็นโรงเรียนขนาดเล็กในถิ่น
ทุรกันดารสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จำนวน 387 โรงเรียน และมีกลุ่ม
บุคคลเข้าร่วมประชุมกลุ่ม กลุ่มตัวอย่างทั้งโรงเรียน

และบุคคลเลือกจากประชากรแบบเจาะจงตาม
เงื่อนไขหลักเกณฑ์ของสำนักงานรับรองมาตรฐาน
และประเมินคุณภาพการศึกษา ได้กลุ่มตัวอย่าง
โรงเรียน 89 โรงเรียนโดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม โรงเรียนขนาด
เล็กในถิ่นทุรกันดาร ที่มี ผลการประเมินอยู่ในระดับ
ดี และได้รับการรับรองมาตรฐาน จำนวน 40 โรงเรียน และ
โรงเรียนขนาดเล็กในถิ่นทุรกันดาร ที่มีผลการ
ประเมินอยู่ในระดับพอใช้ และไม่ได้รับการรับรอง
มาตรฐาน จำนวน 49 โรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่างบุคคล
ร่วมการประชุมกลุ่ม เป็นผู้บริหารสถานศึกษา
ครูผู้สอน และผู้แทนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
และผู้ประเมินภายนอก 15 คน รวม 75 คน ใช้
เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล 3 ประเภทได้แก่แบบ
วิเคราะห์ข้อมูลจากรายงานการประเมินคุณภาพ
ภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐานรอบสาม แบบ
บันทึกข้อมูลสนทนากลุ่มและ แบบบันทึกข้อมูลการ
ลงพื้นที่เยี่ยมโรงเรียน วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ความถี่
ฐานนิยม ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test
ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบ
สาม (พ.ศ. 2554-2558) ภาพรวม ของโรงเรียน
ขนาดเล็กที่อยู่ในถิ่นทุรกันดาร อยู่ในระดับพอใช้
โดยตัวบ่งชี้ส่วนใหญ่จำนวน 11 ใน 12 ตัวบ่งชี้ มีผล
การประเมินในระดับดี-ดีมาก มี 1 ตัวบ่งชี้ที่ผลการ
ประเมินอยู่ในระดับต้องปรับปรุงเร่งด่วน คือตัวบ่งชี้
ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โรงเรียนขนาดเล็กใน
ถิ่นทุรกันดารที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน มีผลการ
ประเมินคุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับดี โดยตัวบ่งชี้
ส่วนใหญ่มีผลการประเมินในระดับดี-ดีมาก มี 1 ตัว

บ่งชี้ ที่ผลการประเมินอยู่ในระดับพอใช้ คือตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับโรงเรียนที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐาน พบว่า มีผลการประเมินคุณภาพโดยรวมในระดับพอใช้ โดยตัวบ่งชี้ส่วนใหญ่ มีผลการประเมินในระดับพอใช้-ดีมาก มี 1 ตัวบ่งชี้ที่มีผลการประเมินในระดับต้องปรับปรุงเร่งด่วน คือ ตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การเปรียบเทียบปัจจัยและผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ของโรงเรียนขนาดเล็กที่อยู่ในถิ่นทุรกันดารที่ได้รับการรับรองและไม่ได้รับการรับรองมาตรฐาน พบว่า ปัจจัยในการดำเนินงานของโรงเรียนจำนวน 8 รายการได้แก่ จำนวนนักเรียนรวม อัตรานักเรียนปฐมวัยต่อครู อัตรานักเรียนปฐมวัยต่อห้อง อัตรานักเรียนประถมศึกษาต่อครู อัตรานักเรียนประถมศึกษาต่อห้อง จำนวนครูรวม จำนวนครูที่มีวุฒิการศึกษาวิชาเอก เงินนอกงบประมาณต่อหัวนักเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม ของโรงเรียนพบว่า โรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานมีคะแนนการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม ดีกว่า ของโรงเรียนที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 11 ตัวแปร(ตัวบ่งชี้) ยกเว้นตัวแปร(ตัวบ่งชี้) ที่ 10 ผลการพัฒนาคตามเอกลักษณ์ซึ่งแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปัญหา อุปสรรค ข้อจำกัดและข้อเสนอแนะในการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ.2554-2558) ของโรงเรียนขนาดเล็กใน

ถิ่นทุรกันดารสรุปได้ว่าปัญหา คือผลการประเมินคุณภาพ ของโรงเรียนโดยรวมที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐาน ในรายตัวบ่งชี้ คุณภาพการศึกษา 11 ตัวบ่งชี้ใน 12 ตัวบ่งชี้ของโรงเรียนที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานที่ผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสามต่ำกว่าของโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ คุณภาพด้านผลการจัดการศึกษา 7 ตัวบ่งชี้ คุณภาพด้านกระบวนการจัดการศึกษา 4 ตัวบ่งชี้ ตัวบ่งชี้ที่เป็นจุดอ่อนมากที่สุดของโรงเรียนที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานคือ ผลการจัดการศึกษา ได้แก่นักเรียนไม่รู้และเรียนรู้ นักเรียนคิดเป็นทำเป็น และ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน และกระบวนการจัดการศึกษา ได้แก่การจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการศึกษาและ การประกันคุณภาพภายใน สำหรับอุปสรรค ข้อจำกัดและข้อเสนอแนะในการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม สรุปได้ 9 ด้านได้แก่ 1) ด้านภูมิประเทศที่ตั้งของโรงเรียน เป็นพื้นที่เสี่ยงภัย การเดินทางยากลำบาก และอยู่ห่างไกลจากเขตเมือง การประเมินคุณภาพ ควรใช้เกณฑ์การประเมินที่เป็นไปได้ตามบริบทของโรงเรียนในแต่ละพื้นที่ 2) ด้านชุมชนในพื้นที่บริการของโรงเรียนเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ มีขนาดเล็กฐานะยากจน การศึกษาน้อย และมีการย้ายถิ่นจำนวนมาก นอกจากนี้ชุมชนยังขาดแคลนสาธารณูปโภคทั้งไฟฟ้า น้ำประปา ระบบการสื่อสารและการคมนาคม ควร มีเกณฑ์การประเมินให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนแต่ละพื้นที่ 3) ด้านหน่วยงานต้นสังกัดที่เปลี่ยนแปลงนโยบาย

บ่อย และไม่สามารถแก้ไขปัญหาและพัฒนา
อุปสรรคและ ข้อจำกัดของ โรงเรียนได้อย่างมี
ประสิทธิภาพ ควรเปลี่ยนแปลงนโยบายให้เหมาะสม
และ เร่ง แก้ไขปัญหาและพัฒนา โรงเรียนให้สำเร็จ

4) ด้านการขาดแคลนปัจจัยในการบริหารงาน

ของโรงเรียน ได้แก่ การขาดแคลนผู้บริหาร ครู
บุคลากร งบประมาณวัสดุอุปกรณ์และการจัดการ
นอกจากนี้ นักเรียนยังขาดความพร้อมและมีความ
ต้องการความช่วยเหลือพิเศษ ควรมีวิธีการและ
เกณฑ์การประเมินคุณภาพสำหรับโรงเรียนเฉพาะ

พื้นที่ 5) ด้านการบริหารโรงเรียนไม่มี

ประสิทธิภาพ ได้แก่ การขาดแคลน การ
เปลี่ยนแปลง การปฏิบัติงานไม่เต็มที่ การขาด
ความรู้ความเข้าใจและเจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติงาน
ของ บุคลากร รวมทั้ง การขาดความร่วมมือและ
การสนับสนุนจากกรรมการสถานศึกษา ควรเร่ง
แก้ปัญหา และพัฒนาบุคลากรรวมทั้งกรรมการ
สถานศึกษาให้มีศักยภาพและเจตคติที่ดีต่อการ

ปฏิบัติงาน 6) ด้านการจัดการเรียนการสอนไม่มี

ประสิทธิภาพ ได้แก่ นักเรียนมีความสามารถในการ
เรียนต่ำ ครูมีศักยภาพในการจัดการเรียนการ
สอนต่ำ การขาดแคลนทรัพยากรสนับสนุน และ
ระบบการ นิเทศ และติดตาม ผลไม่มีประสิทธิภาพ
ควรเร่งแก้ปัญหาและพัฒนาบุคลากรทุกฝ่ายใน
โรงเรียน ควบคุมไปกับการจัดสรร ทรัพยากรที่จำเป็น
และปรับปรุงระบบการนิเทศ ติดตามผลให้ดีขึ้น 7)

ด้านวิธีการประเมินคุณภาพโรงเรียนไม่มี

ประสิทธิภาพ ได้แก่ วิธีการประเมินคุณภาพ
ภายนอกแต่ละรอบเปลี่ยนแปลงมากเกินไปทั้ง

หลักการ รูปแบบ มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ มาตรการวัด
และ เกณฑ์การประเมิน ส่วนตัวบ่งชี้ที่ 5 ใช้ผลการ
สอบ O-NETประเมินผลสัมฤทธิ์ 8 กลุ่มสาระซึ่ง มาก
เกินไป รวมทั้งมีการใช้วิธีการประเมินภายนอกแบบ
เดียวกันกับโรงเรียนที่มีบริบทแตกต่างกันทั่ว
ประเทศ ควรปรับวิธีการประเมิน เกณฑ์การ
ประเมินและมีทางเลือกแก่ โรงเรียนในการขอรับ
รูปแบบการ ประเมินที่สอดคล้องกับบริบทของ
โรงเรียน 8) **ด้านเกณฑ์การประเมินคุณภาพ**
โรงเรียนไม่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ เกณฑ์การ
ประเมินรายมาตรฐาน รายตัว ตัวบ่งชี้และการ
ตัดสินรับรองคุณภาพ โดยรวมในการประเมิน
คุณภาพภายนอกแต่ละรอบเปลี่ยนแปลงมากเกินไป
และ ใช้ใน การตัดสินการประเมินคุณภาพกับ
สถานศึกษาชั้นพื้นฐานทุกสังกัดทุก ประเภทและทุก
พื้นที่ทั่วประเทศ ควรปรับเปลี่ยนเกณฑ์การประเมิน
เท่าที่จำเป็นและใช้เกณฑ์การประเมิน แตกต่างกัน
ตามบริบทของโรงเรียน 9) **ด้านผู้ประเมินคุณภาพ**
โรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจ บริบทของโรงเรียน
น้อย ควรมีการคัดเลือกและอบรมผู้ประเมินให้มี
ข้อมูลและความรู้เกี่ยวกับบริบทของโรงเรียนที่จะไป
ประเมินเป็นอย่างดี

อภิปรายผล

ตอนที่ 1. ผลการประเมินคุณภาพ
ภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ภาพรวม
ของโรงเรียนขนาดเล็กที่อยู่ในถิ่นทุรกันดาร

ผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบ
สาม(พ.ศ. 2554-2558) ภาพรวม ของโรงเรียน

ขนาดเล็กในถิ่นทุรกันดารภาพรวม 89 โรงเรียน มีผลการประเมินคุณภาพในระดับพอใช้ โดยตัวบ่งชี้ส่วนใหญ่จำนวน 11 ตัวบ่งชี้ มีผลการประเมินในระดับดี-ดีมาก มี 1 ตัวบ่งชี้ที่มีผลการประเมินในระดับต้องปรับปรุงเร่งด่วน คือตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หากพิจารณาผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบ สาม ของโรงเรียนขนาดเล็กในถิ่นทุรกันดารโดยภาพรวมจะพบว่าตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน เป็นสาเหตุสำคัญที่สุดสำหรับปัญหาการไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานของเพราะโรงเรียนกลุ่มใหญ่ที่สุด(43 โรงเรียน) มีผลการประเมินตัวบ่งชี้ที่ 5 ในระดับต้องปรับปรุงเร่งด่วน ซึ่งตามเกณฑ์การรับรองมาตรฐานของสถานศึกษาแล้ว หากโรงเรียนมีผลการประเมินในระดับต้องปรับปรุงแม้แต่ตัวบ่งชี้เดียวจะไม่สามารถรับรองมาตรฐาน (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2554: 79) ผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม ของโรงเรียนกลุ่มที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน พบว่าภาพรวมอยู่ในระดับดี โดยตัวบ่งชี้ส่วนใหญ่จำนวน 11 ตัวบ่งชี้ อยู่ในระดับดี-ดีมาก มี 1 ตัวบ่งชี้ ที่มีผลการประเมินในระดับพอใช้ คือตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน แสดงว่าโรงเรียนในกลุ่มนี้ทั้งหมดมีผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม ผ่านเกณฑ์การรับรองมาตรฐาน นั่นคือ มีผลรวมคะแนนการประเมินคุณภาพภายนอก ตั้งแต่ 80 คะแนนขึ้นไป มีตัวบ่งชี้อย่างน้อย 10 ตัวบ่งชี้จากทั้งหมด 12 ตัวบ่งชี้ ที่มีระดับคุณภาพแต่ละตัวบ่งชี้ ตั้งแต่ระดับดีขึ้นและไม่ดีตัวบ่งชี้ โดยอยู่ในระดับคุณภาพต้อง

ปรับปรุงหรือต้องปรับปรุงเร่งด่วน (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2554: 79) สำหรับผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม ของโรงเรียนที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐาน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับพอใช้ โดยตัวบ่งชี้ส่วนใหญ่จำนวน 11 ตัวบ่งชี้ ที่มีผลการประเมินในระดับพอใช้-ดีมาก มี 1 ตัวบ่งชี้ที่มีผลการประเมินในระดับต้องปรับปรุงเร่งด่วน คือตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม ของโรงเรียนกลุ่มนี้พบว่าไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานทั้ง 49 โรงเรียน โดยมีสาเหตุสำคัญอยู่ที่ผลการประเมินคุณภาพในตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนซึ่งโรงเรียนในกลุ่มนี้ส่วนใหญ่(40 โรงเรียน) มีผลการประเมินในระดับต้องปรับปรุงเร่งด่วน อีก 7 โรงเรียน มีผลการประเมินในระดับต้องปรับปรุง รวมแล้วเป็น 47 โรงเรียน ที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานเพราะไม่ผ่านเกณฑ์ที่ต้องไม่มีตัวบ่งชี้ โดยอยู่ในระดับคุณภาพต้องปรับปรุงหรือต้องปรับปรุงเร่งด่วน นอกจากนี้ยังมีอีก 3 ตัวบ่งชี้ ที่ตัวชี้ให้ผลการประเมินคุณภาพไม่ผ่านเกณฑ์ คือ ตัวบ่งชี้ที่6 ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอน ซึ่งมีโรงเรียนที่ผลการประเมินในระดับต้องปรับปรุง-ต้องปรับปรุงเร่งด่วน 7 โรงเรียนและระดับพอใช้อีก 14 โรงเรียน ตัวบ่งชี้ที่ 8 พัฒนาการของการประกันคุณภาพภายใน ซึ่งมีโรงเรียนที่ผลการประเมินในระดับต้องปรับปรุง-ต้องปรับปรุงเร่งด่วน 4 โรงเรียนและระดับพอใช้อีก 19 โรงเรียน ตัวบ่งชี้ที่4 นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น มีโรงเรียนที่ผล

การประเมินในระดับพอใช้ 14 โรงเรียน ตัวบ่งชี้ที่ 3 นักเรียนใฝ่รู้และเรียนรู้ มีโรงเรียนที่ผลการประเมินในระดับพอใช้ 7 โรงเรียนตัวบ่งชี้ที่ 7 ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการ มีโรงเรียนที่ผลการประเมินในระดับพอใช้ 6 โรงเรียน ผลการประเมินดังกล่าว จะทำให้โรงเรียนในกลุ่มนี้มีตัวบ่งชี้ค่อนข้างน้อย 10 ตัวบ่งชี้จากทั้งหมด 12 ตัวบ่งชี้ ที่มีระดับคุณภาพ ตั้งแต่ระดับดีขึ้นไปไม่ถึง 10 ตัวบ่งชี้ และทำให้ผลรวมคะแนนการประเมินคุณภาพภายนอก ไม่ถึง 80 คะแนน ตามเกณฑ์การรับรองมาตรฐานของสถานศึกษา(สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2554: 79) ดังนั้นตัวบ่งชี้ที่เป็นจุดอ่อนอย่างมากของโรงเรียนขนาดเล็กในถิ่นทุรกันดารที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐาน ได้แก่กลุ่มตัวบ่งชี้พื้นฐาน จำนวน 6 ตัวบ่งชี้ (ตัวบ่งชี้ที่ 3-5 เป็นผลการจัดการศึกษา ตัวบ่งชี้ที่ 6 เป็นการจัดการเรียนการสอน ตัวบ่งชี้ที่ 7 เป็นการบริหารจัดการศึกษาและ ตัวบ่งชี้ที่ 8 เป็นการประกันคุณภาพภายใน) เรียงจากการเป็นจุดอ่อนมากที่สุดไปน้อยที่สุดได้แก่ ตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตัวบ่งชี้ที่ 6 ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอน ตัวบ่งชี้ที่ 8 พัฒนาการของการประกันคุณภาพภายใน ตัวบ่งชี้ที่ 4 นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น ตัวบ่งชี้ที่ 3 นักเรียนใฝ่รู้และเรียนรู้ และตัวบ่งชี้ที่ 7 ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการ

ตอนที่ 2.เปรียบเทียบปัจจัยและผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ของโรงเรียนขนาดเล็กที่อยู่ในถิ่น

ทุรกันดารที่ได้รับการรับรองและไม่ได้รับการรับรองมาตรฐาน

ผลการเปรียบเทียบปัจจัย ของโรงเรียนขนาดเล็กที่อยู่ในถิ่นทุรกันดารที่ได้รับการรับรองและไม่ได้รับการรับรองมาตรฐาน พบว่า ปัจจัยในการดำเนินงานของโรงเรียนจำนวน 8 รายการได้แก่ จำนวนนักเรียนรวม อัตรานักเรียนปฐมวัยต่อครู อัตรานักเรียนปฐมวัยต่อห้อง อัตรานักเรียนประถมศึกษาต่อครู อัตรานักเรียนประถมศึกษาต่อห้อง จำนวนครุรวม จำนวนครูที่มีวุฒิจากการศึกษาเอก เงินนอกงบประมาณต่อหัวนักเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าโรงเรียนทั้ง 2 กลุ่มมีปัจจัยในการดำเนินงานที่ใกล้เคียงกันมาก หรือไม่แตกต่างกันเนื่องจากมีสภาพและบริบทที่ใกล้เคียงกัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2554: 75)

จากการศึกษาเปรียบเทียบผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม ของโรงเรียนที่ได้รับการรับรองและไม่ได้รับการรับรองมาตรฐาน พบว่า โรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานมีคะแนนการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสามดีกว่า ของโรงเรียนที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 11 ตัวแปร(ตัวบ่งชี้) แสดงว่าภายใต้สภาพและบริบทที่ใกล้เคียงกันปรากฏว่าโรงเรียนทั้ง 2 กลุ่มมีผลการประเมินคุณภาพด้านกระบวนการดำเนินงานและผลการดำเนินงานแตกต่างกัน นั่นคือโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน มีกระบวนการดำเนินงาน การจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการ และและ

การประกันคุณภาพภายในดีกว่า จึงทำให้มีผลการดำเนินงาน อีก 8 ตัวบ่งชี้ คือตัวบ่งชี้ที่ 1 นักเรียนมีสุขภาพกายสุขภาพจิตที่ดี ตัวบ่งชี้ที่ 2 นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ตัวบ่งชี้ที่ 3 นักเรียนใฝ่รู้และเรียนรู้ ตัวบ่งชี้ที่ 4 นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น ตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ตัวบ่งชี้ที่ 9 ผลการพัฒนาตามอัตลักษณ์ ตัวบ่งชี้ที่ 11 ผลการดำเนินการโครงการพิเศษ และตัวบ่งชี้ที่ 12 ผลการส่งเสริมพัฒนาการศึกษา ดีกว่าของโรงเรียนที่ไม่ได้รับการรับรอง(สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2554: 11) ข้อสรุปจากผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือโรงเรียนขนาดเล็กที่อยู่ในถิ่นทุรกันดารแม้ว่าจะอยู่ภายในบริบทเดียวกันมีสภาพปัจจัยในการดำเนินการจัดการศึกษาเหมือนกันแต่มีกระบวนการดำเนินงานและผลการดำเนินงานต่างกันและเป็นผลให้ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพและไม่ได้มีการรับรองมาตรฐานคุณภาพนั้นแสดงว่าคุณภาพที่เป็นผลการจัดการศึกษาที่น่าจะสัมพันธ์กับกระบวนการดำเนินการที่ดีด้วย

ตอนที่ 3. ปัญหา อุปสรรค ข้อจำกัด และข้อเสนอแนะในการประเมินคุณภาพภายนอก รอบ สาม (พ.ศ. 2554-2558) ของโรงเรียนขนาดเล็กในถิ่นทุรกันดาร

ปัญหาในการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสาม (พ.ศ.2554-2558) ของโรงเรียนขนาดเล็กในถิ่นทุรกันดาร

ปัญหาในการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสาม (พ.ศ.2554-2558) ของโรงเรียนขนาดเล็กในถิ่นทุรกันดารที่สรุปได้จากการวิจัยครั้งนี้คือการที่

โรงเรียนมีคุณภาพการศึกษาต่ำและไม่ได้มีการรับรองมาตรฐาน โรงเรียนที่สะท้อนปัญหาดังกล่าวคือกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนขนาดเล็กในถิ่นทุรกันดารที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานจำนวน 49 โรงเรียน ข้อสรุปดังกล่าวได้จากการเปรียบเทียบผลการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสาม จำนวน 4 มาตรฐาน 12 ตัวบ่งชี้กับเกณฑ์(สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2554: 79)โรงเรียนขนาดเล็กในถิ่นทุรกันดารทุกโรงเรียนรวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกแห่งคาดหวังให้โรงเรียนทุกโรงเรียนมีคุณภาพและได้รับการรับรองมาตรฐาน แต่โรงเรียนจำนวนหนึ่งไม่สามารถพัฒนาตนเองไปถึงความคาดหวังนั้นได้ นั่นคือปัญหา (พิสิษฐ จง. 2558: ออนไลน์) อย่างไรก็ตามยังมีโรงเรียนอีกจำนวนหนึ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่มีบริบทอยู่ในถิ่นทุรกันดารด้วยกัน กลับมีคุณภาพสูงและได้รับการรับรองมาตรฐานตามเกณฑ์เดียวกัน (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา . 2554:79) ผู้วิจัยได้ศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยการบริหารจัดการและผลการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสาม (พ.ศ.2554-2558) ระหว่างกลุ่มโรงเรียนขนาดเล็กที่มีบริบทอยู่ในถิ่นทุรกันดารด้วยกันที่ได้รับการรับรองมาตรฐานและไม่ได้มีการรับรองมาตรฐาน พบว่า ปัจจัยการบริหารจัดการที่สำคัญ 8 รายการ ได้แก่ จำนวนนักเรียนรวม อัตรานักเรียนปฐมวัยต่อครู อัตรานักเรียนปฐมวัยต่อห้อง อัตรานักเรียนประถมศึกษาต่อครู อัตรานักเรียนประถมศึกษาต่อห้อง จำนวนครุรวม จำนวนครูที่มีวุฒิการศึกษาวิชาเอก เงินนอกงบประมาณต่อหัว

นักเรียนไม่แตกต่างกัน แต่มีผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม จำนวน 11 ตัวบ่งชี้ จาก 12 ตัวบ่งชี้ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานมีปริมาณ/คุณภาพของตัวบ่งชี้ ดังกล่าวมากกว่า/สูงกว่าของกลุ่มโรงเรียนที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐาน ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกมี 8 ตัวบ่งชี้เป็นผลการจัดการศึกษา ได้แก่ ตัว บ่งชี้ที่ 1-5, 9, 11-12 นักเรียนมีสุขภาพกายสุขภาพจิตที่ดี นักเรียนมีสุขภาพกายสุขภาพจิตที่ดี นักเรียน มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม นักเรียนใฝ่รู้และเรียนรูู้ นักเรียนคิดเป็นทำเป็น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ ผู้เรียน ผลการพัฒนามาตามอัตลักษณ์ ผลการดำเนินการโครงการพิเศษ และผลการส่งเสริมพัฒนาการศึกษา กลุ่มที่ 2 มี 3 /ตัวบ่งชี้เป็นกระบวนการบริหารจัดการ ได้แก่ ตัวบ่งชี้ที่ 6-8 คือ ประสิทธิภาพของการ จัดการเรียนการสอน ประสิทธิภาพของการ บริหารจัดการและพัฒนาการของการประกันคุณภาพภายใน

2 อุปสรรคและข้อจำกัดในการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ.2554-2558) ของโรงเรียนขนาดเล็กในถิ่นทุรกันดาร

อุปสรรคหมายถึงสิ่งขัดขวาง (ราชบัณฑิตยสภา. 2542: 1387) ส่วนข้อจำกัดหมายถึง สิ่ง ที่ลดหรือยับยั้งคุณภาพหรือความสำเร็จ (Sally Wehmeir.2000) ดังนั้น อุปสรรคและข้อจำกัดในการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ.2554-2558) ของโรงเรียนขนาดเล็กในถิ่นทุรกันดารจึงหมายถึงสิ่งที่ขัดขวางและลดคุณภาพของโรงเรียน

ซึ่งส่งผลให้คุณภาพของโรงเรียนไม่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพที่ สมศ.กำหนดได้ในการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม จนกระทั่งนำไปสู่การไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานซึ่งสรุปได้ 9 ด้าน โดยด้านที่ 2.1-2.6 เป็นบริบท และด้านที่ 2.7-2.9 เป็นกระบวนการประเมินคุณภาพภายนอกดังนี้

2.1 ภูมิประเทศที่ตั้งของโรงเรียน

อุปสรรคและข้อจำกัดด้านภูมิประเทศที่ตั้งของโรงเรียนในการประเมินภายนอกกรอบสาม ได้แก่ ภูมิประเทศที่ตั้งของโรงเรียนเป็นพื้นที่เสี่ยงภัย การเดินทางยากลำบาก และอยู่ห่างไกลจากเขตเมือง ส่งผลต่อการเดินทางของนักเรียน การปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียน รวมทั้งเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน การติดต่อสื่อสารกับสังคมภายนอก เป็นอุปสรรคและข้อจำกัดต่อการแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดีขึ้นและให้ได้มาตรฐานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรร่วมมือกันช่วยแก้ปัญหาและพัฒนาความร่วมมือเกณฑ์การประเมินให้สอดคล้องบริบทของโรงเรียนในแต่ละพื้นที่

2.2 ชุมชนในพื้นที่บริการของโรงเรียน

อุปสรรคและข้อจำกัดด้านชุมชนในพื้นที่บริการของโรงเรียน ได้แก่ ลักษณะของชุมชนที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ มีขนาดเล็ก ฐานะยากจน การศึกษาน้อย และมีกรย้ายถิ่นจำนวนมาก นอกจากนี้ชุมชนยังขาดแคลน สาธารณูปโภคทั้งไฟฟ้า น้ำประปา ระบบการสื่อสารและการคมนาคม ซึ่งสภาพดังกล่าวส่งผลกระทบ ต่อการสนับสนุนด้านทรัพยากร ความร่วมมือและ การติดต่อสื่อสารกับโรงเรียน ทำให้โรงเรียนไม่สามารถ แก้ปัญหาและ

พัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดีขึ้นได้ตามมาตรฐาน
หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรปรับข้อเสนอนั้นที่เป็นไป
ได้และหน่วยงานประเมินคุณภาพควรปรับเกณฑ์
การประเมินให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนแต่
ละพื้นที่

2.3 หน่วยงานต้นสังกัดของโรงเรียน

อุปสรรคและข้อจำกัดด้านหน่วยงานต้น
สังกัด ของโรงเรียน ในการประเมินภายนอกกรอบ
สาม ได้แก่ นโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด
เปลี่ยนแปลงบ่อย การที่หน่วยงานต้นสังกัดยังไม่
สามารถแก้ไขปัญหาและพัฒนา อุปสรรคและ
ข้อจำกัดของ โรงเรียนขนาดเล็กในถิ่นทุรกันดารได้
อย่างมีประสิทธิภาพทำให้โรงเรียนยังไม่สามารถ
ยกระดับ มาตรฐานและ คุณภาพได้ หน่วยงานต้น
สังกัดควรเปลี่ยนแปลงนโยบายให้เหมาะสมและ เร่ง
ทบทวน แก้ไขปัญหาและพัฒนา อุปสรรค ข้อจำกัด
ของโรงเรียนให้เป็นปัจจัยเอื้อต่อการ ยกระดับ
มาตรฐานคุณภาพของโรงเรียน

2.4 ปัจจัยในการดำเนินงานของโรงเรียน

อุปสรรคและข้อจำกัดด้านปัจจัยการ
ดำเนินงานของโรงเรียน ได้แก่ การขาดแคลน
ผู้บริหาร ครู บุคลากร งบประมาณวัสดุอุปกรณ์และ
การจัดการ นอกจากนี้ยัง มีนักเรียนที่ขาดความ
พร้อมและต้องการความช่วยเหลือพิเศษ ทำให้
โรงเรียนไม่สามารถแก้ปัญหาและพัฒนาการ
บริหารงาน การจัดการเรียนการสอน และการ
ประกันคุณภาพภายในให้เกิดผลการดำเนินงานที่มี
คุณภาพและให้ได้ตามมาตรฐานหน่วยงานต้นสังกัด
ควรเร่งแก้ปัญหาและพัฒนาด้านปัจจัย ส่วน สมศ.

ควรปรับเปลี่ยนวิธีการและเกณฑ์การประเมิน
คุณภาพโดยคำนึงถึงอุปสรรคและข้อจำกัดของ
โรงเรียนเฉพาะพื้นที่

2.5 การบริหารโรงเรียน

อุปสรรคและข้อจำกัดด้านการบริหาร
โรงเรียน ได้แก่ การขาดแคลน การเปลี่ยนแปลง
การปฏิบัติงานไม่เต็มที่ การขาด ความรู้ความเข้าใจ
และเจตคติที่ดีต่อ การปฏิบัติงานของ บุคลากร
(ผู้บริหาร ครูและบุคลากรอื่นๆ) รวมทั้ง การขาด
ความร่วมมือและการสนับสนุนจากกรรมการ
สถานศึกษา ทำให้โรงเรียนไม่สามารถดำเนินการ
บริหารงาน จัดการเรียนการสอนและ ประกัน
คุณภาพ ให้เกิดผลและให้ได้ตามมาตรฐาน
หน่วยงานต้นสังกัดด้วยความร่วมมือจาก หน่วยงาน
ที่เกี่ยวข้องควรเร่งแก้ปัญหา และพัฒนาบุคลากร
รวมทั้งกรรมการสถานศึกษาให้มีศักยภาพและเจต
คติที่ดีต่อการปฏิบัติงาน

2.6 การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน

อุปสรรคและข้อจำกัดด้านการจัดการเรียน
การสอนในโรงเรียนได้แก่ นักเรียนมีความสามารถ
ในการเรียนต่ำ ครูมีศักยภาพในการจัดการเรียนการ
สอนต่ำ(ไม่ครบชั้น, วุฒิการศึกษาเอก-โทไม่ตรง
กลุ่มสาระ ย้ายบ่อย ความรู้ และประสบการณ์น้อย
มีภาระงานมากเกินไป การขาดแคลนทรัพยากร
สนับสนุน(เงิน วัสดุอุปกรณ์) และระบบการนิเทศ
และติดตาม ผลไม่มีประสิทธิภาพทำให้โรงเรียนไม่
สามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็น
สำคัญให้มีคุณภาพและให้ได้ตามมาตรฐาน หน่วยงาน
ต้นสังกัดและและที่เกี่ยวข้องควรเร่งแก้ปัญหาและ

พัฒนาบุคลากร ทุกฝ่ายในโรงเรียน ด้วยการ สรรหา จัดสรร ฝึกอบรม และนิเทศ ควบคู่ไปกับการ จัดสรรทรัพยากรและปรับปรุงระบบการนิเทศ ติดตามผลให้ดีขึ้น

2.7 ด้านวิธีการประเมินคุณภาพโรงเรียน

อุปสรรคและข้อจำกัดด้านวิธีการประเมินโรงเรียน ได้แก่ วิธีการประเมินคุณภาพภายนอกแต่ ละรอบเปลี่ยนแปลงมากเกินไปทั้งหลักการ รูปแบบ มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ มาตรการการวัดและ เกณฑ์การ ประเมิน ส่วนตัวบ่งชี้ที่ 5 ใช้ผลการสอบ O-NET ประเมินผลสัมฤทธิ์ที่ 8 กลุ่มสาระซึ่งมากเกินไป รวมทั้งมีการใช้วิธีการประเมินภายนอกแบบเดียวกัน กับโรงเรียนที่มีบริบทแตกต่างกันทั่วประเทศ ซึ่ง โรงเรียนที่มีจุดอ่อนด้านนักเรียน บุคลากร การ บริหารงาน การจัดการเรียนการสอน และ ทรัพยากรไม่สามารถเตรียมความพร้อมรองรับการ ประเมินภายนอกได้ สมศ.ควรทบทวนและปรับ วิธีการประเมิน เกณฑ์การประเมินและมีทางเลือก แก่ โรงเรียนในการขอรับรูปแบบการประเมินที่ สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน

2.8 เกณฑ์การประเมินคุณภาพโรงเรียน

อุปสรรคและข้อจำกัดด้านเกณฑ์การ ประเมิน โรงเรียน ได้แก่เกณฑ์การประเมินราย มาตรฐาน รายตัวบ่งชี้และการตัดสินรับรอง มาตรฐานโดยรวมในการประเมินคุณภาพภายนอก แต่ละรอบเปลี่ยนแปลงมากเกินไปและใช้ในการ ตัดสินการประเมินคุณภาพกับ สถานศึกษาชั้น พื้นฐานทุกสังกัดทุก ประเภทและทุกพื้นที่ทั่ว

ประเทศ โรงเรียนขนาดเล็กในถิ่นทุรกันดารไม่ สามารถเตรียมความพร้อมรองรับการประเมิน ภายนอกที่มีเกณฑ์เปลี่ยนแปลง มาก หลากหลาย และเป็นรูปแบบเดียวกันทั่วประเทศได้ ทำให้มี โอกาสผ่านการ รับรองมาตรฐานน้อยมาก นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงเกณฑ์การประเมินมีผล ทำให้การประเมินเชิงพัฒนาการคลาดเคลื่อน ดังนั้น สมศ.ควรปรับเปลี่ยนเกณฑ์การประเมิน เท่าที่ จำเป็นและใช้เกณฑ์การประเมิน แตกต่างกันตาม บริบทของโรงเรียน

2.9 ด้านผู้ประเมินคุณภาพโรงเรียน

อุปสรรคและข้อจำกัดด้านผู้ประเมิน คุณภาพภายนอก ได้แก่ ผู้ประเมินมีความรู้ความ เข้าใจ บริบทของโรงเรียนน้อยทำให้ผลการประเมิน คุณภาพ และ ข้อเสนอแนะจากการประเมิน คลาดเคลื่อนส่งผลให้โรงเรียนไม่สามารถแก้ปัญหา และพัฒนา คุณภาพของโรงเรียนตามข้อเสนอแนะ และยกระดับมาตรฐานคุณภาพให้เป็นไปตาม ข้อกำหนดของ สมศ. ดังนั้นสมศ. และบริษัท ประเมิน ควรคัดเลือกและอบรมผู้ประเมินให้มีข้อมูล และความรู้ทั้งระบบการประเมินและบริบทของ โรงเรียนที่จะไปประเมินเป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรร่วมมือกันช่วย แก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพของ ของโรงเรียน ขนาดเล็กที่อยู่ในถิ่นทุรกันดารให้สอดคล้องกับ บริบทของโรงเรียนในแต่ละพื้นที่

2. ผู้ประเมินควรปรับข้อเสนอแนะที่เป็นไปได้สำหรับโรงเรียนโดยคำนึงถึง อุปสรรคและข้อจำกัดในขณะเดียวกันหน่วยงานประเมินคุณภาพควรปรับเกณฑ์การประเมินให้ เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนแต่ละพื้นที่

3. หน่วยงานต้นสังกัดควรเปลี่ยนแปลงนโยบายให้เหมาะสมและเร่งทบทวน แก้ไขปัญหาและพัฒนา อุปสรรค ข้อจำกัดของโรงเรียนให้เป็นปัจจัยเอื้อต่อการ ยกกระดับมาตรฐานคุณภาพของโรงเรียน

4. หน่วยงานต้นสังกัดควรเร่งแก้ปัญหาและพัฒนา ด้านปัจจัย ส่วน สมศ. ควรปรับเปลี่ยนวิธีการและเกณฑ์การประเมินคุณภาพโดยคำนึงถึงอุปสรรคและข้อจำกัดของโรงเรียนเฉพาะพื้นที่

5 หน่วยงานต้นสังกัดควรเร่งศึกษาแนวทาง และเร่งแก้ปัญหา พัฒนาทั้งด้านปัจจัย กระบวนการ และผลการดำเนินงานโดยคำนึงถึงอุปสรรคและข้อจำกัดของโรงเรียนเฉพาะพื้นที่

6 หน่วยงานต้น สังกัด และ และที่ เกี่ยวข้องควรเร่งแก้ปัญหาและพัฒนาบุคลากร ทุกฝ่ายในโรงเรียน ด้วยการ สรรหา จัดสรร ฝึกอบรม และนิเทศ ควบคู่ไปกับการจัดสรรทรัพยากรที่จำเป็นและปรับปรุงระบบการนิเทศ ติดตามผลให้ดีขึ้น

7 สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาควรทบทวนและปรับวิธีการประเมิน เกณฑ์การประเมินทั้งภายในและภายนอกให้สอดคล้องกัน รวมทั้งมีทางเลือกแก่

โรงเรียนในการขอรับรูปแบบการประเมินที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน

8 สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาควรปรับเปลี่ยนเกณฑ์การประเมิน เท่าที่จำเป็นและใช้เกณฑ์การประเมินแตกต่างกันตามบริบทของโรงเรียน ในการประเมินคุณภาพภายนอกแต่ละรอบ

9 สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาและบริษัทประเมิน ควรคัดเลือกและอบรมผู้ประเมินให้มีข้อมูลและความรู้ ทั้งระบบการประเมินและบริบทของโรงเรียนที่จะไปประเมินเป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. เพื่อค้นหาสาเหตุและคำอธิบายความแตกต่างของโรงเรียนขนาดเล็กที่อยู่ในถิ่นทุรกันดารที่ได้รับการรับรองและไม่ได้รับการรับรองมาตรฐาน ควรวิธีการทางสถิติขั้นสูงศึกษาองค์ประกอบในการบริหารจัดการโรงเรียนทั้ง 2 กลุ่ม เช่นการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม (Discriminant Analysis)

2. เพื่ออธิบาย คุณ ภาพ และ ค้นหาแนวทางแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนขนาดเล็กที่อยู่ในถิ่นทุรกันดารที่ได้รับการรับรองและไม่ได้รับการรับรองมาตรฐาน ควรศึกษาในรายละเอียดทั้งบริบทและการบริหารจัดการโรงเรียนหลากหลายมิติโดยใช้วิธีการวิจัยผสมผสานหลายวิธีทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ

3. เพื่อประโยชน์ในการแก้ปัญหาและพัฒนาให้กว้างขวางและครอบคลุม ควรมีการขยาย

ผลการศึกษาให้ครอบคลุมโรงเรียนขนาดเล็กใน หลายพื้นที่ หลายสังกัดและหลายรูปแบบ

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. กรุงเทพฯ : บริษัทพิมพ์พริก
หวานกราฟฟิค จำกัด.
- _____. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)
พ.ศ.2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับพ.ศ.2545.กรุงเทพฯ
: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กฤษฎา การิฐุม. (2554). ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน
ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- กมลวรรณ รอดจ่าย. (2552). การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียนขนาดเล็ก. วิทยานิพนธ์
ปริญญาดุขฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์พร ไชยตา. (2552). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ดุษฎีนิพนธ์ สาขาการบริหาร การศึกษา บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พิศิษฐ์ จง. (2558). ปัญหาคืออะไร.[ออนไลน์]. แหล่งที่มา www.pisitzhong.com/ปัญหาคืออะไร/ [23
กรกฎาคม 2558]
- ม ดิชน . (2549). เรื่องพัฒนาโรงเรียนเล็กไม่ผ่านประเมิน “สมศ.”. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา
http://www.moe.go.th/news_center/news12072549_15.htm. [1 กันยายน 2557].
- มยุรีย์ แพร์หลาย. (2554). การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาของ โรงเรียน
ขนาดเล็ก. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุขฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- เมย์มินท์(Maymint). (2009). เราจะอยู่รอดอย่างไรในศตวรรษที่ 21.[ออนไลน์]. แหล่งที่มา
Maymint.blogspot.com/2009/07/21.html. [27 เมษายน 2559]
- เมตริกซิส(Metricisyst). (2013). ปัญหาโลกในคริสต์ศตวรรษที่ 21 . [ออนไลน์] แหล่งที่มา
<http://metricist.wordpress.com/2013/07/%E0%B8%9B%> [16 มกราคม 2559] .
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊ค

พับลิเคชันส์.

ศิริเดช สุชีวะ และคณะ. (2557). ผลการทบทวนองค์ความรู้เกี่ยวกับโรงเรียนขนาดเล็กในถิ่นทุรกันดารของไทย และระบบประกันคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กในต่างประเทศ. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศูนย์ชาติพันธุ์(tribalcenter). (2554). ความหมายชาติพันธุ์. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา.

Tribalcenter. Blogspot.com/2011/06/blogpost_26html. 17 กันยายน 2559.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 2. (2554). การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.ubon2-ed.go.th/g-news/data/25-07-2554-13115664031.doc>. [1 กันยายน 2557].

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.(2550). แนวทางการกระจายอำนาจบริหาร และการจัดการศึกษาให้ คณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตามกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และ วิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ.2550. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2555). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559). กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2547). การประกันคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2540). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. กรุงเทพฯ: สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2551). รายงานการติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: เพลินสตูดิโอ.

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2538). แนวทางการปฏิรูปการศึกษา ของ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2539-2550. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.

อนุรัญช์ มาคำ. (2550). ปัญหาและข้อเสนอแนะการดำเนินงานเพื่อการประกันคุณภาพภายนอกของ โรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

เอเอสทีวี ผู้จัดการออนไลน์ 12 พฤศจิกายน 2551. สพลู.เร่งเครื่องพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กไม่ผ่านเกณฑ์
ประเมิน สมศ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา www.manager.co.th/QOL/ViewNews.aspx?NewsID=9510000134322. [1 กันยายน 2557].

Anita, B.K. (2005). Quality and the Social Context of Rural Schools. *Contemporary Education Dialogue*, 3(1), 28–60.

Clarke, S. and Wildy, H. (2011). Improving the small rural or remote school: The role of the district. *Australian Journal of Education*, 55(1), 24–36.

Cotton, K. (1996). School size, school climate, and student performance. *School Improvement Research Series*.

Merwe, H. V.D. (2011). Migration patterns in rural schools in South Africa: Moving away from poor quality education. *Education as change*. Vol.15.No.1, 107–120.

Okujagu, A. A. Quality Assurance (QA) in Primary Education in Nigeria. *Academic Discourse: An International Journal*.

Wehmeir, Sally. (2000). *Oxford Advanced Learners' Dictionary of Current English*. 6th ed. Oxford : Oxford University Press,

Name: Dr. Saksit Khattiyasuwan

Address: 67/214 Prachachuen 33 Wongswang Subdistriet Banqsue District
Bangkok Metrrolis

Education: Docter of Eduecation Srinakarinwirote University

Work: Instructor in Graduate School Rajapark Institute